

■ Médiaháború, szegedi áldozatokkal (4.)

Hogyan lehet valaki rádiós?

■ A Magyar Rádió alelnöke a szegedi körzeti stúdió épületéből kitiltotta az egyetem újságíró szakos hallgatóit...

– Ne folytassa a mondatot, mert pontosítanom kell az információt! – vág szavamba Vágási Kálmán, a Magyar Rádió Szegedi Körzeti és Nemzeti-ségi Szerkesztőség vezetője. – Tehát a következő történet: Krassó László, a körzeti és nemzeti adások főszerkesztője október 6-án közölte velem, hogy Csúcs László alelnök körlevélben fogja ismertetni döntését, mely a szegedi stúdiót is érinti. Az intézkedés lényege: a Magyar Rádió a saját tanfolyamán kívül nem támogat semmilyen újságíróképzést. Ebből következően a JATE újságíró szakos hallgatói sem használhatják a rádió itteni épületét és berendezéseit. Vagyis: Krassó csak velem tudatta a döntést, nem hívott össze semmilyen értekezletet, továbbá: a kollegák a rádiós szakma fortélyairól továbbra is tarthatnak előadást, máshol vezethetnek gyakorlatot.

■ E lépés például a pécsiakat is kellemetlenül érintheti, hiszen az ottani egyetem is most indult a kommunikátor szak...

– Föltételezem, minden körzeti stúdióra egyformán vonatkozik az alelnök döntése, melynek pontos szövegét még én sem láttam.

■ Nem sérti ez a körzeti stúdiók autonómiáját?

– A körzeti szerkesztőségek autonómiáját a Magyar Rádió szervezeti és működési szabályzata rögzíti. Önállóságunk elsősorban a műsorkészítésre vonatkozik. Az épület, a tech-

nikai berendezés a Magyar Rádió tulajdona...

■ Viszont a műsorkészítéshez riporter, szerkesztő, technikai személyzet szükséges-e?

– Naponta 9 óra 5 perc adásidőt kell kitöltetnünk. Elsősorban Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megye lakosságához szólunk. A műsorok előállítására 35 belső munkatárs, s 50-60 külsős munkáját igényli...

■ Akiket valamikor, valaki megtanított a rádiós alapismeretekre és a technikai eszközök használatára. Hogyan lehet valakiből rádiós?

– Kétségtelen, a vidéki szerkesztőségekben lehet igazán megtanulni ezt a szakmát! A budapesti kollegák jó része is vidékről startolt. A fluktuáció miatt is létkérdés, hogy foglalkozunk az utánpótlásképzéssel. Korábban magunk vesztődtünk az utcáról betévedt, rádiózás iránt érdeklődőkkel, hogy őket az újságíró szakma alapvető fogásaira megtanítsuk. Örültünk, mikor a szegedi tanárképző főiskolán és a tudományegyetemen elkezdődött az újságíróképzés, mert így ránk már csak a rádiós trükkök átadása várt...

■ Mondhatjuk, hogy ezennél, ha valaki az utcáról betéved, akkor előbb-utóbb rádiós lehet, míg ha az illető újságíró szakos egyetemista, akkor semmiképpen?

– Keressük a mindenki számára elfogadható megoldást. Ha valaki, az ország bármely egyetemén vagy főiskoláján elsajátította az újságíró szakma alapjait, szívesen látjuk..., ha munkájára szükségünk van...

Újszászi Ilona

■ Professzor úr, mondhatnánk, hogy a régi művese-állomás betöltötte történelmi hivatását?

– A régi állomás magas szakmai színvonalon működött, de a sebészeti klinikán helyet kapott dialízis osztály állapota már nem felelt meg a mai követelményeknek.

■ A környezetre vagy a gépekre gondol?

– Mind az épület, mind a gépek oly mértékben elhasználódtak, hogy jelentős rekonstrukcióra lett volna szükség, amelyre viszont az egyetemnek nem volt pénze. Erre kínálkozott az a lehetőség, hogy dializáló központot egyetemi részlegként – Magyarországon elsőként – privát cég működtessen. Szolnokon és Karcagon éppen a napokban nyitottak meg egy-egy kórházi dialízis állomást.

■ A tulajdonos neve?

– International Medical Center.

■ A szegedi egyetemi részleg cégtáblája hol található és mit olvashatunk rajta?

– Az új klinikai épület ötödik emeletének egyik szárnyát foglalta el a Nemzetközi Dializáló Központ. Neve réztáblán olvasható, két nyelven, a bejárati ajtó mellett.

■ Miféle előnyei vannak az új állomásnak a régivel szemben?

– Korábban 15 ágyon tudtunk ellátni 60-65 beteget öreg, elhasznált gépekkel, három műszakban. Az új állomáson jelenleg 12 gép négy műszakban végzi a vér tisztítását, átlagban 4 óra hosszán át. Egy hete már itt látjuk el a sebészetről átkerült betegeket is. A kapacitás 15 gépig emelhető, így az állomás akár 100 beteg kezelésére is alkalmas.

■ A számadatokon kívül, szemtanúként is állíthatom, jelentős különbség van a környezetben is...

– A szemre is tetszetős, kék színű gépek a legmodernebb rendszerű készülékek, a Gambro svéd cég gyártmányai. A betegek közérzetét jótékonyan befolyásolja, hogy itt kulturált, esztétikus körülmények között tölthetik el azt a heti háromszori négy órát.

Fotó: Gyenes Kálmán

Művesekezelés – kulturáltan

Már működik a Nemzetközi Dializáló Központ az új klinikán

Világszerte súlyos gondot okoz az egészségügynek a veseelégtelenségben szenvedő betegek kezelése, mindennapjaik minőségének javítása és életük meghosszabbítása. A krónikus veseelégtelenség előbb-utóbb veseépítő kezelést tesz szükségessé. Haemodialízissel, azaz vérmosással mesterségesen el lehet távolítani a szervezetből azokat a károsító anyagokat, amelyeket a jól működő vese kiválaszt. Magyarországon először a szegedi dr. Gál György professzor végzett művesekezelést a SZOTE-n, 1957-ben. Az akkor európai, sőt világviszonylatban is jelentős lépés alapozta meg azt, hogy ma Szegeden működik az ország jelenleg legjobb nefrológiai centruma. A hozzá tartozó műveseállomás korszerűsítéséhez szükséges pénz azonban hiányzik az egyetem kasz-

szájából. A betegek mégsem látják ennek kárát: már a keddi avatás előtti napokban megkezdte működését Szegeden az új, izraeli-amerikai beruházással kialakított Nemzetközi Dializáló Központ. Ennek jelentőségéről beszélgettem dr. Sonkodi Sándor egyetemi tanárral, a SZOTE nefrológiai osztályának vezetőjével és a dialízis állomás orvosigazgatójával.

■ Mi történik a régi dializáló berendezésekkel?

– Az akut, még visszafor-

dítható veseelégtelenségben szenvedők kezelése az egyetem által működtetett dialízis

állomás feladata lesz továbbra is. A régebbi, többnyire ötéves, magyar és külföldi gépek közül a jobbkat fölhasználjuk, a többi más módon hasznosítjuk.

■ Kifizeti-e a tb. a művesekezelést, ha magántulajdonban lévő intézményben végzik?

– A privát cégnek egy kezelésért 10 ezer ötszáz forintot fizet a tb. Elképzelhető, mekkora megterhelést jelent ez az országnak, ha tudjuk: hazánkban évente 21 ezer dialíziskezelést végeznek az egészségügyi intézményekben. Márpedig ahhoz, hogy ezen a téren elérjük az európai színvonalat, újabb fejlesztésekre van szükség. Legalább 3-4 új központot kellene létesíteni, és elodázhatalan lenne a 10-12, szegedihez hasonlóan elavult állapotú, régi dialízis centrum fölüújítása is. Bízunk benne: az állami egészségügy, a tb. és a magáncégek együttesen képesek lesznek arra, hogy megbírkóznak ezekkel a további, nem kis áldozatot kívánó feladatokkal is.

Chikán Ágnes

■ A Szegedi Híradó 1860-ban vetette fel a szoborállítás gondolatát

■ 1876-ban avatták Szeged első profán szobrát

■ Új évadját kezdi a Dugonics Társaság

Koszorúzás a Dugonics-szobornál

A Dugonics Társaság legutóbbi közgyűlése úgy döntött, hogy tevékenységének évadját október 18-án, Dugonics születésnapján kezd, amikor is koszorút helyez el a Dugonics téri szobornál, és a halálózás napján, július 25-én zárja, amikor a Dugonics temetőben tiszteleg a névadó sírjánál. A Dugonics téri szobornál a koszorúzás október 18-án déli 12 órakor lesz, évadnyitó beszédet mond dr. Veress Sándor szervezőtitkár. A

Társaság első szakosztály-ülését 1993. október 26-án, kedden este 6 órakor tartja a városháza dísztermében, ahol a néprajzi és nyelvjárási szakosztály mutatkozik be.

Forduljunk ismét a múltba, és nézzük meg, hogyan is született a szobor, melynek körülményei igen sajátosak és sokatmondóak a mai ember számára is. A Dugonics Társaság ötven éve című – ötven titkári jelentést tartalmazó – kiadványában olvashatjuk a szoborra vonatkozó passzusokat:

„1918. február 24. E nap a Társaság évi rendes közgyűlésevel kezdődött, és Dugonics Andrásnak két részből álló centenárius emlékkünnepével folytatódott. A közgyűlés végével a Társaság tagjai testületileg kivonultak a Dugo-

nics-szobor megkoszorúzására, amin képviselve volt a város társadalmának minden osztálya és minden hivatalos köre.”

Ebből is látszik, hogy az újonnan megalakult Dugonics Társaság ezen szép hagyományt folytatja, és reméljük, hogy a város társadalmának felsorolt hivatalos körei is jelen lesznek a koszorúzáson.

Folytassuk a tallózást: „Negyvenkét éve porladtak már – olvashatjuk az 1931. évi titkári jelentésben – Dugonics csontjai, amikor a Szegedi Híradó 1860. március 15-i száma felvetette szobra realitásának

gondolatát. A szobor hosszas vajdás után csak 1876-ban jött létre, mint Szeged első profán szobra, s a színhagyomány szerint ugyanekkor jelölték meg emléktáblával azt a házat is, amelyben utolsó éveit élte. De ekkor a szobor-ügy lelkes mozgatója, Kempelen szerkesztő, Sárosi Gyulával együtt már Josefstadtba „felbebetetett”. Ez a néhány szürke adat is mutatja, hogy az árvíz előtti Szeged milyen kegyelettel viseltette nagy fia iránt. Vagy – ha szabad a fél század távlatán át a historikus objektivitásával itélni – inkább azt mutatja, hogy ebben a városban mindig voltak lelkes emberek, akik esetleg Kalazancius reverendájában járva idegenből kerültek ide, s példát mutattak arra, hogyan kellene a szülőföldet és érdemet szerzett szülőltét megbecsülni.”

Aktuális ez a szép gondolat, és máig érvényes a megoldását tekintve. Nem becsüli túl a lo-kálpatriótát, nem ellenszenvez a „gyütmönttel”, szülőföldről beszél, és a megszerzett érdemről! Van mit tanulnunk a múltból, ápoljuk is emlékét! Talán ma is hasznunkra válnak őseink megszenvedett tapasztalatai.

Dr. Veress Sándor

Lehet, hogy ismét a világmagyarozó filozófiák korába értünk? Elképzelhető, hogy egy új mitológia jelzőrendszere kialakítható? Van remény, hogy egy új vizuális nyelv dekoratív tisztaságú színekből és határozott mértani jelekből épülhet föl? Egy biztos, a huszadik század a „minden egész eltörött” százada. A világ teljességét megragadni immár illúzió. De éppen a szétesés és rendteremtés egymásnak feszülő ereje hozhat valami új szintézist, valami teljesebb világképet. S mily paradoxon: ehhez az új jelrendszerhez legalább annyira szükség van az ősi világmagyarozó mítoszokra, a sámánizmus szimbólumrendszerére, a népművészet komplexitására, mint korunk kaleidoszkópszerű, állandó mozgásban lévő, alig tetten érhető zavarodottságára.

S mire vállalkozik egy szegedi fiatalember, Darázs József, aki alig évtizede tette le névjegyet a szegedi képzőművészetben? Egy olyan művészi program megvalósítására, amely nem kevesebbet vállal, mint ezt az újmódi mágiát, az ölelésnyi világ és a kozmosz összebékítését, letisztult jelekkel, tiszta színekkel, keményen szerkesztett kompozíciókkal, címekben is fölvállalt mitológikus utalásokkal. Darázs József – bár máig amatőrnek számít, hisz civil foglalkozása van – beérkezett művész, senkihez nem hasonlítható világgal, eredeti mondanóval, egyre tisztuló kifejezőmóddal.

Kiállítás a tegnaptól látható Szegeden, a Kálvária Galériában. Darázs József negyedik

Darvas József: Bálványanya álma és halála II.

■ Darázs József önálló kiállítása Sámánkodások

önálló tárlatát Szuromi Pál művészettörténész nyitotta meg. Ő írta a katalógus előszavában: „... halad az idő. Ezzel képei is egyre oldottabb, nyitottabb és dinamikusabb jelleget nyernek. Ráadásul figurális jelzések is belépnek a képfelületre. Mellettké pedig montázs-szerkezetű tárgyak és állati motívumok nyüzsögnek

mindenfelé. Közben léptékváltásokat és zavartalan nyugalmú, öblös felületeket látunk. Aztán meg sok-sok torzóformát.” Érdekes, hogy Darázs önálló kiállításainak címet ad. A Napforduló, a Sámánének, az Óriásasszony után e mostani tárlat Elragadtatás címmel került a közönség elé.

T. L.